

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เกิดมาเป็นคนนะต้องมีที่พึ่ง ที่พึ่งทางโลก ที่พึ่งทางธรรม เวลาสัตว์ เห็นไหม มด พวกแมลงมันหากินกัน มันเสี่ยงชีวิตนะ อยู่ในป่าในเขา สัตว์มันหาอยู่หากิน มันเอาชีวิตมันเข้าแลกเพื่ออ้อมท้องมือเดียนะ เวลามันจะหากินของมัน ถ้ามันพลอมันก็ตาย มันก็เป็นอาหารของสัตว์ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น

แต่มนุษย์เรา เวลาเราหาอยู่หากิน เราไม่ต้องเอาชีวิตเข้าเสี่ยงนะ เราแค่ทำงานของเรา เรามีปัญญาของเรา เรารักษาของเรา เพราะอะไร? มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ถึงต้องสร้างกติกามานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมะ “มนุษย์โง่กว่าสัตว์”

สัตว์มันยังมีอิสรภาพ มันไปของมันโดยธรรมชาติของมัน แต่มันเสี่ยงชีวิตของมัน เห็นไหม มันต้องเสี่ยงชีวิตของมันเพื่อการดำรงชีวิตของเขา เอาชีวิตเข้าแลก มันมีอิสรภาพของมัน แต่มนุษย์ต้องสร้างกติกาสังคมขึ้นมา เขียนกฎหมายขึ้นมา แล้วตัวเองก็ติดกติกาของตัวเอง

เพราะ! เพราะมนุษย์มีปัญหา ถ้ามีกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก ถ้ามันทำลายกันนะ มันทำลายยิ่งกว่าสัตว์อีก สัตว์มันมีเขี้ยวมีเล็บ มันเอาชีวิตกัน เห็นไหม ของเรานี่ฆ่าทั้งเป็น เวลาฆ่าทั้งเป็นนะ หลอกหลวงกัน ต้มตุ๋นกัน หมกเนื้อหมกตัว เจ็บช้ำน้ำใจ ตายทั้งเป็นเลย

นี่สิ่งที่เขาทำกันมา โลกมันเป็นอย่างนั้น แล้วถ้าเป็นธรรม เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาเรามาวัดมาวา เราจะต้องชวนชายของเรา ค่าน้ำใจสำคัญนะ วัตถุสิ่งของมันไม่เสมอกัน หรอก คนเรามีสูงมีต่ำ ไม่สำคัญ สำคัญที่เจตนา.. เจตนาอะไร ถ้าเรามีมากมีน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่เจตนาของเรา

ไม่ต้องไปคิดมาก สิ่งนี้เป็นเรื่องของวิญญูะ เรื่องของการเกิดและการตาย แต่คุณค่าของหัวใจสำคัญมาก เวลาประพฤติปฏิบัติ เราจะต้องจริงจังของเรา เวลาสัตว์ดำรงชีวิตของมัน

นะ แค่ว่าดำรงชีวิตมันยังเอาชีวิตของมันเข้าแลก แล้วเรานี้จะเอาอริยทรัพย์ ทรัพย์ของเรา ทำไมเราไม่จริงจังของเรา?

เราจริงจังของเรา แต่เวลาเราทำหน้าที่การงานเราก็อยากประพฤติปฏิบัติ เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติเวลานี้เหลือเฟือมาก เห็นไหม เวลาอยู่ทางบ้าน เวลาหมดไปวันๆ หนึ่งเร็วมากเลย เพราะอะไร? เพราะเรามัวหมกมุ่นอยู่กับการทำงาน เวลาหาไม่ได้เลย แต่เวลามาอยู่วัดอยู่วา ๒๔ ชั่วโมง พระเราออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปลีแข็ง แล้วนี้ทำกตกิจ

ทำกตกิจนะ หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงาน แม้แต่การขบฉันก็เป็นงานอย่างหนึ่ง งานการดำรงชีวิต แต่ถ้าเราไปผลอกับมัน เห็นไหมนี่มันเป็นความสุข มันเป็นความเพลิดเพลิน มันเป็นตัวหาความทะยานอยาก เวลานั้นอาหาร อยาตนะมันเปิดหมด ทุกอย่างเปิดหมด พอเปิดหมด ถ้าสติไม่ทัน มันไปกับมัน เห็นไหม แล้วเวลาฉันเสร็จแล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติ เวลานั่งไปโง่งงง่วงขึ้นมาถือว่า มันเป็นเพราะอะไร? มันเป็นเพราะอะไร?

มันเป็นเพราะการขบฉันนั้นแหละ การขบ การฉัน เวลาฉันเข้าไปมันมีแต่ไขมัน มันมีแต่สิ่งต่างๆ เวลาไปนั่งสมาธิภาวนา แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ การฉันนี้ก็จะดำรงชีวิตเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติ ถ้าประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม อาหารอย่างหยาบนี้เนื้อสัตว์ อาหารอย่างกลางการ ผัดต่างๆ อาหารอย่างละเอียดคือพืชเฉยๆ สิ่งที่ไม่ใช่ไขมัน นี่เพื่ออะไร? อาหารก็ให้มันเลือกเอาอยู่ที่ธาตุชั้นแรกของคน

ธาตุชั้นแรกของคน การกินเข้าไปเหยี่ยวธาตุชั้นนี้ มันไม่สามารถทำให้เราสะอาดบริสุทธิ์ได้ ขึ้นมาหรรอก ความสะอาดบริสุทธิ์ของเรามันอยู่ที่การกระทำของจิต จิตตภาวนา ความสกปรกสะอาดมันอยู่ที่หัวใจ มันอยู่ที่ความรู้สึก มันไม่ได้อยู่ที่ธาตุชั้นนี้ แต่การดำรงชีวิต การขบ การฉัน มันก็ดำรงชีวิตได้เพื่อประพฤติปฏิบัติ

ที่นี้การดำรงชีวิต เห็นไหม ถ้าไม่มีจิตวิญญูณ คนก็ไม่มีชีวิต ธาตุชั้นนี้มันก็ตาย มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก ในเมื่อมันต้องมีไออุ่น มันต้องมีจิตวิญญูณอยู่ในร่างกายนี้ มันถึงมีความต้องการ มีความปรารถนา การขบ การฉัน เพื่อดำรงชีวิต แต่เมื่อมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันก็ไม่ใช้ดำรงชีวิต

มันต้องการความอยาก มันต้องปรนเปรอกิเลส กิเลสมันกินก่อนนะ กิเลสมันกินก่อน มันต้องปรารณา มันต้องพอใจของมัน ทั้งๆ ที่ร่างกายยังไม่กินเลย กิเลสมันกินก่อนแล้ว แล้วพอกินเข้าไปนะมันก็กินเข้าไปเพื่อตอบสนองกิเลส เวลาประพฤติปฏิบัตินี้มันงูกินหาง เราต้องมีศีล มีธรรมของเรา เราจะต้องอดต้องทนของเรา ต้องพยายามมีสติสัมปชัญญะ แล้วเวลาไปประพฤติปฏิบัติมันก็เจริญองกงามขึ้นมา เจริญองกงามขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะธาตุขันธ์มันไม่ทับจิต

เวลาคนไข้มันในร่างกายเต็มที่แล้ว นี่เขาเรียกธาตุเรียกขันธ์ มันทับจิตใจ ความคิดเราที่ขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ.. สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งมันทับจิต มันทับจิตคือมันมีกำลังเหนือกว่า มันเหยียบย่ำหัวใจของเรา มันเหยียบย่ำหัวใจของเราเพราะอะไรล่ะ? เพราะมันได้รับการปรนเปรอ พอได้รับการปรนเปรอเข้าไปมันก็มีกำลัง พอมันมีกำลังมันก็เหยียบย่ำเรา เหยียบย่ำเราแล้วเราจะไปต่อสู้กับมัน

เราโง่โง่ เราไม่ยับยั้งมันตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ต้นนะเราต้องฝืนมัน พอเราฝืนขึ้นมา ฝืนสิ่งที่มันต้องการ แต่ให้พอกับความจำเป็น คือว่าเราจะขบขันตามความจำเป็น ธาตุขันธ์มันก็เบาบางลง เวลาไปประพฤติปฏิบัติมันก็มีโอกาสมากขึ้น ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เริ่มต้นมันจะมีสติยับยั้งมันตั้งแต่ต้น เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันก็เป็นสายทางไป มันเป็นห่วงโซ่ต่อเนื่องกันไป

แต่ถ้าเริ่มต้นเราอยากจะประพฤติปฏิบัติ อยากจะพ้นจากกิเลส แต่เวลาความเป็นอยู่ก็อยากจะสะดวกสบาย มันขัดแย้งกัน เห็นไหม ทีนี้เราจะเอาชนะกิเลสของเรา เริ่มต้นเราต้องฝืน สัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีพเลี้ยงเพื่อดำรงชีวิต ไม่ใช่เลี้ยงจนมันกดขี่ทับถมกัน แล้วเราจะมีมานั่งสมาธิ นี่เรานั่งสมาธิเพื่ออะไร? เรานั่งสมาธิเพื่อให้หัวใจมันมีทรัพย์ภายใน

อริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายในนะ ถ้าเราสัมผัสกับความสงบของใจ อืม.. ศาสนาสอนนี้มีคุณค่าจริงๆ แต่ถ้าเรายังไม่ถึงนะ ระดับของท่านใช้ไหม? เรามาเสียสละมันก็ทุกข์ยากแล้วนะ โอ้โฮ.. ต้องขวนขวาย ถ้ามีศรัทธา มีความเชื่อนะมันมุ่งหมายไปเอง มันขวนขวาย มันอยากได้ มันอยากทำ เห็นคุณเห็นโทษแล้วมันอยากทำ ยิ่งจิตมันสัมผัสกับสมาธินะ โอ้โฮ.. โอ้โฮ.. มีคุณค่ามาก ศาสนาสอนมีคุณค่ามาก

สิ่งนี้มันเป็นวัตถุ มันเป็นเรื่องภายนอก เห็นไหม เรื่องนามธรรมมันสำคัญกว่า แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมาที่มันได้เลาะ มันได้ทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันยิ่งจะเห็นคุณค่ามากเลย

นี่อริยทรัพย์.. ทรัพย์จากภายนอกนี่ทรัพย์สาธารณะ ทรัพย์ของโลก อริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายใน มันเกิดมาจากไหนล่ะ? ทรัพย์จากภายในแล้วเอามาอดกันได้อย่างไร?

อดได้เวลาซึมมสากัจฉา เห็นไหม คุณที่มีอยู่มันออกมาจากน้ำเสียง เวลาเสียงพูดไปมัน มีกระแสธรรมะไปด้วย แต่เวลาถ้าจิตจะมีกิเลส พุทธธรรมะนี้แหละ แต่พุทธธรรมะเพื่อเรา พุทธธรรมะเพื่อผลประโยชน์ พุทธธรรมะเพื่อมีการได้การเสียใจ แต่ถ้าเป็นธรรมะจริงๆ นะ สิ่งที่เป็นธรรมะจริงๆ มันเสมอภาค สิ่งที่ได้มานี่ทรัพย์จากภายนอก ทรัพย์จากภายใน

ทรัพย์ของภคหัตถ์เขา บุญกุศลเป็นทรัพย์ของเขา ทรัพย์ของภิกษุ ทรัพย์ของพระคือศีล คือธรรม ศีลใจ ศีลคือทรัพย์จากภายใน ทรัพย์ที่มีศีลมีธรรมนี่ละทรัพย์ สิ่งที่เป็นวัตถุมันจะไป แข่งขันกันไม่ได้หรอก สมณะมีบริวาร ๘ เป็นสมบัติ สมบัติส่วนบุคคลของภิกษุ บริวาร ๘ เพราะอะไร? เพราะมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย

จิวรเครื่องนุ่งห่ม บาตรบิณฑบาต ฆมกรกใส่่น้ำ แล้วอยู่ในเรือนว่าง สิ่งใช้เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนี่น้ำคองด้วยมูตรเน่า เห็นไหม ปัจจัยเครื่องอาศัย อาศัยเพราะอะไร? เพราะยืนด้วยลำแข้งของตัวเอง ถ้ายืนด้วยลำแข้งของตัวเองได้ เห็นไหม ตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ มันจะมีความมุมนะ มีการประพฤติปฏิบัติ ถ้าตนยังเป็นที่พึ่งของตนไม่ได้ อาศัยจะพึ่งแต่คนอื่นมันก็อ่อนแอ ความอ่อนแอมันจะประพฤติปฏิบัติเอาตัวรอดได้ที่ไหน?

เวลาสัตว์นั้น เวลาสัตว์มันเลี้ยงชีพของมัน มันต้องสละชีวิตของมันเลยเพื่อแลกกับอาหาร มือหนึ่ง ถ้ามันผลอนะมันก็โค่นสัตว์ใหญ่เอาไปเป็นอาหาร นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติ อาหารเป็นเครื่องดำรงชีวิตเท่านั้นเอง แต่อาหารของใจล่ะ? สิ่งที่เป็นอาหารของใจ สมบัติจากภายในล่ะ?

เวลาเขาสละชีวิต สละชีวิตนะ ประพฤติปฏิบัติเวลาน้อยเนื้อต่ำใจ ประพฤติปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล เห็นไหม เราน้อยเนื้อต่ำใจ แต่เวลาปฏิบัติไปนะ เวลากิเลสมันละเอียดเข้าไป พอเราเริ่มความเพียรเข้าไปนะ เดี่ยวจะเป็น เดี่ยวจะตาย เราจะแลกกับความตาย ธรรมะอยู่ฟากตาย ฟากตาย เพราะกิเลสมันเอาสิ่งที่เราปรารถนา สิ่งที่เป็นอาหารความเป็นอยู่ดำรงชีวิตนี้ มันเอามาล่อเรา บอกว่าไม่ได้ ขาดแคลนอย่างนั้นไม่ได้ ต้องมีอย่างนั้น ต้องมีอย่างนั้น

นี่มันล่อไปเรื่อยๆ ถึงที่สุด ถ้าเราพิจารณาถึงที่สุดเราชนะมาตลอดเลย เห็นไหม เราเห็นเหตุเห็นผล การดำรงชีวิตนี้แค่นั้นมือเดียวมันก็อยู่ได้ แค่อุดอาหารขนาดว่าดื่มแต่น้ำก็อยู่ได้ ต่างๆ นี่พอถึงที่สุดแล้วเราอดอาหาร เราผ่อนอาหารเข้าไปเรื่อยๆ มันจะบอกเลยอย่างนั้นตาย มันเอาตายเข้าแลกเหมือนกัน เห็นไหม

โลกเขาสละชีวิตเพื่อดำรงชีวิต สัตว์มันสละชีวิตมันเพื่ออาหารเพื่อดำรงชีวิตของมัน เวลากิเลสมันจะตายจากหัวใจของเรา มันเอาความตายเข้ามาต่อสู้กับเรา ความตายของมันนี่แหละ เอาความตายในชีวิตเรามาต่อรองกับเรา แล้วถ้าเราไม่มีปัญญาเราจะยอมแพ้มัน “เออ.. เอาพักไว้ก่อน” พอพักไว้ก่อนนะเราก็เสียท่ามันแล้ว แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ มันบอกว่าตาย “อะไรตายก่อน”

ความตายมันเป็นนามธรรม มันเอานามธรรมมาหลอกเรา แล้วเราก็เชื่อมัน เราเชื่อมัน คำว่ามันกับเราอยู่ที่ไหน? คำว่ามันกับเราคือมารกับธรรมะไง มารในหัวใจเรามันเอาสิ่งนี้มาหลอกหลวงเรานะ เอาเรื่องของเราหลอกหลวงเรา แล้วเราก็เชื่อมัน เพราะอะไร? เพราะมันเป็นเรา แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะเราใคร่ครวญไป มันเกิดจากใจ แต่มันไม่ใช่ใจ

ความคิดเกิดจากใจแต่ไม่ใช่ใจ มารอาศัยใจเป็นที่อยู่ เห็นไหม เรือนยอดของมารปราสาท ๓ หลัง นางฉันทา นางอรดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง อวิชชาเป็นเรือนยอดของมัน แล้วมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ในหัวใจของเรานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นกิเลสแล้วเยาะเย้ยมันได้

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา บัดนี้เธอจะเกิดจากใจของเราอีกไม่ได้แล้ว เพราะเราเห็นตัวเจ้าแล้ว ได้ทำลายตัวเจ้าแล้ว”

แล้วเราเห็นไหมล่ะ? กิเลสเป็นเรา ความคิดเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเราหมดเลย เราคิด เราตี นี่ความคิดมันมีดีมีชั่ว พอมันคิดเบียดเบียนเขา มันก็เป็นความชั่ว เห็นไหม มันเป็นกิเลส แต่ถ้ามันคิดสิ่งที่ดีเราต้องเหยียบคันเร่ง แต่คิดสิ่งที่ดี เหยียบคันเร่งก็ว่าไม่ได้อีกมันเป็นความอยาก..อยากทำดีไม่เสียหายหรอก เพราะอยากทำดี อาศัยความดีพ้นไปจากกิเลสได้ เราต้องมุมนะ เราทำของเรา เปรียบเทียบให้มีกำลังใจ

เวลาสัตว์นั้นมันยังต้องทั้งเลี้ยงชีพของมัน มันยังต้องดำรงชีวิตของมัน สัตว์มนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน เกลียดความทุกข์ อยากมีความสุข รักชีวิต ไม่อยากให้ใครทำลายทั้งนั้น นี่ความรู้สึกมันเหมือนกัน ดูการดำรงชีวิตของเขา แล้วดูการดำรงชีวิตของเรา แล้วเรานี้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เรามีความประเสริฐ เราพบพุทธศาสนา เราจะเร่งความเพียรของเรา เราจะเอาอริยทรัพย์จากภายใน เราต้องมันคง มีกำลังใจ

เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาถึงมีกำลังใจ แล้วมันจะทำได้ทุกอย่าง ถ้ามันอ่อนแอทำอะไรไม่ได้เลย เราจะอ่อนแอตลอด เห็นไหม แล้วมันเป็นความรู้สึกเราทั้งนั้นนะ เราต้องเข้มแข็ง เข้มแข็งขึ้นมาละ คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ได้ด้วยความเพียร เราต้องมีความเพียร มีความหมั่น มีความขยัน มีความวิริยะ มีความอุตสาหะของเรา เราจะเป็นคนดี ดีเพราะเราทำเอง

ดี เห็นไหม คนดีเพราะการเกิด เกิดมานี้เกิดดีเกิดชั่ว คนดีเพราะการกระทำ การกระทำของเราพ้นกิเลสได้ละ การเกิดและการตายมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผลของกรรม แต่การกระทำของเราเป็นผลของเรา เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันตสิทธินอกที่ใจสัมผัส แล้วมันเป็นความจริง ความจริงที่แน่นอนที่อยู่ในใจเรานี้ พิสูจน์ได้จากกระทำของเรา เอวัง